

Інтернет-небезпека: поради вчителям для захисту учнів

Огляд видів інтернет-небезпек та способів захисту учнів від них.

Інтернет вже майже повсюди. І це добре, адже він справді чудовий помічник. Але інколи він перетворюється на небезпечний лабіринт, у якому можуть заблукати навіть дорослі, що вже говорити про дітей!. Цим занепокоєні як батьки, так і вчителі, але щоб боротися з ворогом, треба добре знати його в обличчя. Давайте поговоримо про безпеку для дітей в Інтернеті та способи її уникнути.

Загрози, пов'язані зі спілкуванням

Соціальні мережі та програми на кшталт Viber чи Skype популярні тому, що вони надають можливість миттєво обмінюватись повідомленнями будь з ким. І саме цією перевагою можуть скористатися злочинці. Вони добре обізнані з дитячою та підлітковою психологією, тому без особливих проблем входять у довіру.

1. Шахраї.

Раніше шахраї та крадії стежили за людьми в режимі реального часу. Тепер завдяки соцмережам все стало набагато простіше. І якщо дорослі можуть бути обачними, то діти часто висвітлюють у соцмережах кожен свій крок. Також вони нерідко розміщують у вільному доступі номери телефонів та домашні адреси.

Так нечисті на руку люди дізнаються все про рівень статків родини, години відсутності вдома дорослих, час від'їзду у відпустку тощо. А інколи їм навіть не треба особливо напружуватись, просто додатися у друзі від виглядом однолітка та ініціювати спілкування – навіть ті діти, яким батьки постійно говорять про необхідність бути обережними, все одно можуть потрапити на гачок.

2. Групи смерті.

Групи «Синій кит», «Червона сова» та інші – всі вони пропонують підліткам пройти своєрідні квести, при чому завдання передусім пов'язані з нанесенням собі шкоди. Останнє завдання «гри» – самогубство. Навіщо це адміністраторам груп?. Все просто: завдання (а їх близько 50), потрібно знімати на камеру, самогубство – також. А у Darknet (анонімний сегмент інтернету, де сконцентровані спільноти, що займаються незаконною діяльністю) дуже багато людей, які ладні заплатити за подібні відео великі гроші.

- Що зробити вчителю?. Поясніть дітям, що відома усім заборона на спілкування з незнайомцями розповсюджується і на інтернет-простір. Тому розкажіть дітям ще раз, що їм треба бути обережними, наприклад, не викладати у соціальні мережі світліни, які можуть бути неоднозначно сприйняті, та більше того - нашкодити у майбутньому. Це вже не говорячи про те, що інформацією можуть скористатися злочинці, тому не варто приховувати від дітей, до чого може призвести необачність. А для наочності, продемонструйте їм тематичні відео, у яких добре показано, що може статися.

Що стосується груп смерті, то тут багато залежить від психічного та емоційного стану дитини. Звісно, підлітки, які не мають проблем ані в родині, ані в навчальному закладі освіти, ані в особистому житті, навряд чи стануть жертвами таких груп, а от якщо у дитини негаразди, то вона у зоні ризику. Тому вчитель, помітивши зміни у поведінці (дитина майже засинає на уроках, помітні ознаки депресії, на руках з'явилися рани тощо), має повідомити про це батькам та шкільному психологу. Іноді навіть проста розмова може допомогти вирішити проблему.

Загрози, пов'язані з різними видами залежності

Мабуть не має потреби зайвий раз казати, наскільки небезпечними є азартні ігри та наркотичні речовини. Підлітки у цьому випадку особливо вразливі.

1. Азартні ігри.

Якщо ви думали, що програвати гроші у казино можуть лише дорослі люди, то ви помиляєтесь. Все починається зі звичайних комп'ютерних ігор, які користуються величезною популярністю у дітей. Вони грають, а на якомусь етапі дізнаються, що для подальших вдалих дій потрібно придбати певні предмети (ігрову зброю, знаряддя праці, стікери тощо). Але є проблема – вони не просто дорогі, а

дуже дорогі, деякі можуть коштувати навіть тисячі доларів !. Де звичайному підлітку взяти гроші ? Виграти в онлайн-казино. Діти охоче вірять, що це можливо, тим більше що їх обманюють, наводячи приклади таких самих підлітків: «щасливчики» ведуть власні блоги чи YouTube-канали, розповідаючи, як їм вдалося досягти успіху.

У деяких казино діти роблять ставки не для того, щоб отримати гроші, а безпосередньо на предмети та скіли, потрібні для продовження онлайн-гри. Втім, платити за це все одно потрібно. Мета цієї величезної індустрії – виманювання грошей. Де дитині взяти кошти ? Спочатку вона витратить кишенькові гроші, а потім, якщо вже наявна залежність, може почати красти у власних батьків. А потім виникає ризик і більш серйозних злочинів.

Обов'язково поговоріть про це з батьками ваших учнів. Багато хто навіть не здогадується, яку небезпеку несуть у собі такі звичні ігри. А отже, не може і завчасно попередити проблеми.

2. Наркотики.

В інтернеті продається та купується все що завгодно, навіть наркотики. При чому наркаторговці навіть не ховаються: вони створюють закриті групи у соціальних мережах, а подеколи навіть повноцінні інтернет-магазини. Щоправда, знайти останні можна лише у так званому **Darknet**. Проте зі входом туди у сучасних підлітків не виникає складнощів. Вони обирають потрібну речовину, вносять гроші на рахунок продавця, а у відповідь отримують координати, за якими можуть забрати товар.

- **Що зробити вчителю ?** Проводити виховні години, розповідаючи про небезпеку наркотиків та азартних ігор. І знову ж таки - уважно слідкувати за поведінкою дітей. Прогули, неухважність, зниження успішності, постійний поганий настрій чи навпаки нездорова збудженість: все це погані ознаки. Поговоріть з батьками дитини та порадьтеся зі шкільним психологом.

Загрози, пов'язані з сексуальними злочинами

Проблема сексуальних злочинів існувала завжди, але з появою інтернету вона вийшла на новий рівень і стала більш загрозливою.

1. Педофілія.

Тепер педофіли вистежують своїх майбутніх жертв через інтернет. Сторінки у соцмережах, де підлітки активно розміщують фото та інформацію про себе, дають таким людям широкі можливості не тільки для фантазій, а й втілення їх у життя. Вони вивчають інформацію на сторінці: чим дитина живе та що любить. Після цього вони створюють фейкові акаунти та починають спілкуватися з жертвою, яка нічого не підозрює. Входять у довіру, а потім намагаються призначити особисту зустріч. І нерідко їм це вдається.

2. Вимагання грошей за «пікантні фото».

Ще одна велика індустрія, що існує вже не перший рік. Схема дій злочинців схожа на попередню: вони починають спілкуватися з підлітками з фейкових акаунтів і намагаються максимально зблизитися. Звісно, спочатку вивчається сторінка у соцмережі, це дозволяє виявити найбільш вразливих.

Як тільки дівчина чи хлопець повірять, що стали об'єктом цікавості персони протилежної статі, починається серйозна атака, ціль якої - отримати пікантні фото чи відео. Навіщо ? Самі світліни злочинцям цікаві в останню чергу, головне: можливість отримати гроші через погрози викласти компромат у мережу та розіслати всім друзям чи однокласникам. Намагаючись уникнути ганьби, підлітки, які стали жертвами, будуть переводити злочинцям гроші знову і знову.

- **Що зробити вчителю ?** Варто зізнатися, що підлітки навряд чи будуть ділитися такими особистими речами з вчителем, проте говорити з учнями все одно потрібно. Це дуже делікатне питання, але разом з тим розмова має бути досить відвертою. Адже є речі, замовчування яких може призвести до жахливих наслідків. Покажіть школярам відео, які чітко демонструють, чим може закінчитися необачне інтимне спілкування з незнайомцями.

Радимо регулярно проводити виховні години на тему безпеки в інтернеті, але попередньо порадьтеся зі шкільним психологом з приводу того, як саме подати інформацію учням в залежності від віку.

Звісно, заборонити дітям користуватися інтернетом неможливо, до того ж більшою мірою це прерогатива батьків, з якими вчителю також варто спілкуватися на такі теми. Але повідомити про найпоширеніші загрози необхідно, можливо, це врятує когось з ваших учнів від необачних кроків.

Проблеми, з якими можуть зустрітися діти в Інтернеті, та шляхи їх подолання.
Прочитайте самі та розкажіть дітям !.

5 лютого в світі відзначають День безпечного інтернету. Організаторами Дня безпечного інтернету виступають мережі InSAFE та INHOPE за підтримки Європейської комісії для просування безпеки та позитивного використання різноманітних цифрових технологій, особливо дітьми та молоддю.

Зараз в Україні майже 22 млн користувачів інтернету, питання безпеки в мережі більш ніж актуальне. У цьому контексті турбота про дітей набуває більших масштабів. Якщо раніше треба було говорити з дітьми про їх безпеку поза домом тощо, то вже давно має сенс застерігати їх від негараздів під час перебування в Інтернеті.

Від чого варто захищати дитину

Інформаційна безпека стосується захисту життєво важливих інтересів людини (і більш глобально – суспільства, держави). Неправдива, неповна, невчасна інформація може нанести шкоду. Особливо вразливі у цьому контексті діти. Вони можуть не знати, яку інформацію можна викладати в мережу, а яку не варто. Інколи учні не можуть правильно зреагувати на матеріали з мережі з різних причин. Робота у цьому напрямку для вчителів та батьків дуже важлива. Безконтрольний доступ до інтернету може мати негативні наслідки для дитини.

Типи загроз:

1. Стосуються особистої безпеки:

- ознайомлення з порнографічними матеріалами, ненормативною лексикою, інформацією суїцидального характеру, расистського, ненависницького чи сектантського змісту;
- загроза отримання недостовірної чи неправдивої інформації;
- формування залежності (ігрової, комп'ютерної, Інтернет);
- спілкування з небезпечними людьми (збоченці, шахраї);
- залучення до виконання протиправних дій (хакерство, порушення прав та свобод інших).

2. Стосуються безпеки інших:

- матеріали, існування та використання яких може стати причиною посягання на безпеку оточуючих (наприклад, інформація про створення вибухівки);
- свідоме та несвідоме введення в оману інших;
- вчинення протиправних дій, що тягнуть за собою відповідальність згідно з чинним законодавством;
- кібербулінг - свідоме цькування та приниження, передусім однолітків.

3. Стосуються загрози витоку персональної інформації:

- розголошення персональної та конфіденційної інформації (прізвища, імена, контакти, секретні дані кредитних карток, номери телефонів);
- загроза зараження ПК вірусами різної категорії;
- небезпека завантаження програм зі шкідливими функціями.

Це найбільш поширені типи загроз, з якими може зіштовхнутися дитина в Інтернеті, викладаючи чи переглядаючи сумнівну інформацію. Від деяких з них можна захиститися технічними засобами, але більшість вимагають комплексного підходу. Наприклад, у розібратися у цьому допоможе безкоштовний онлайн-курс від порталу Prometheus - «Основи інформаційної безпеки». Курс містить інформацію, яка буде передовсім цікава тим, хто захоплюється ІТ (історія появи вірусів). Але є й уроки, де розкриваються принципи захисту під час спілкування в соцмережах, при купівлі чогось в інтернеті тощо.

Пам'ятка

Основні правила безпечної роботи в Інтернеті, про які варто сказати дітям

1. Не давайте нікому своїх паролів.
2. Не надавайте особистої інформації поштою чи в чатах без гострої на те потреби.
3. Не реагуйте на непристойні та грубі коментарі, адресовані вам.
4. Повідомляйте про ситуації в Інтернеті, які вас непокоять (погрози, файли певного місту, пропозиції).
5. Відмовляйтесь від зустрічей з випадковими людьми, з якими познайомились в онлайні.
6. Не діліться своїми фото з незнайомцями.
7. Не повідомляйте інформацію про кредитки батьків (номер картки, термін дії та таємний код).
8. Не викладайте фото квитків, на яких видно штрих-код чи QR-код.
9. Не скачайте та не встановлюйте невідомі програми за посиланнями, навіть якщо їх надали друзі.
10. Встановлюючи перевірені програми, контролюйте, щоб на ПК не додалися небажані програми.
11. Не переглядайте інформацію за невідомими посиланнями (друзі, які ними діляться можуть не підозрювати про загрозу).
12. Не відкривайте листи-спам, вони можуть містити віруси.

Цю інформацію можна використати у якості роздаткового матеріалу у процесі проведення виховної години.

➤ На чому варто робити акценти:

Основна порада для учнів будь-якого віку складається з трьох ключових аспектів:

Пам'ятайте: Коли ви розмістили інформацію в Інтернеті, ви втрачаєте над нею контроль. Видалення матеріалу та його копій практично неможливе.

Перевіряйте: Ви маєте достеменно знати, кому надасте інформацію, а також, як і з якою метою вона буде використана.

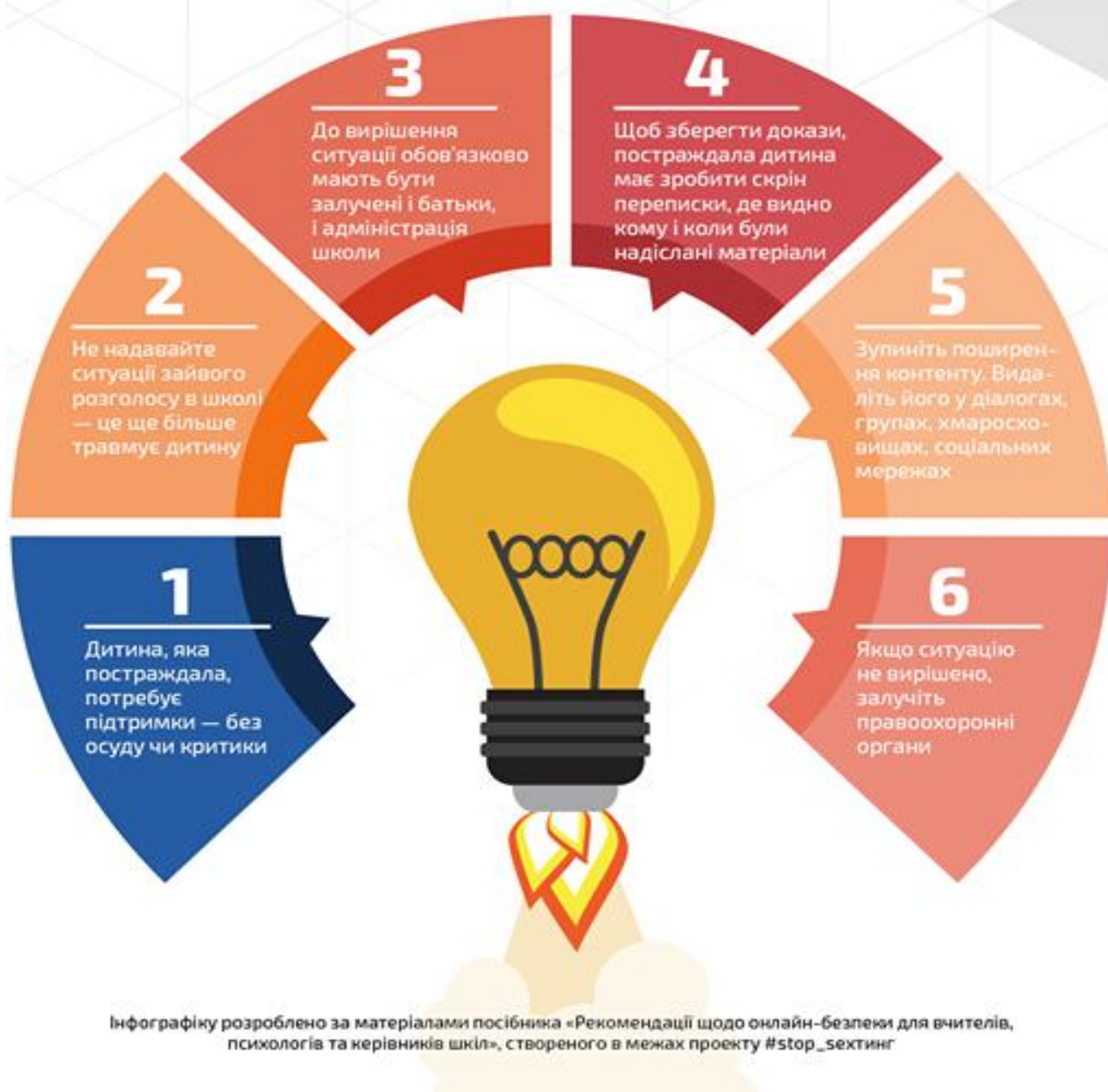
Думайте: Чи варто розміщувати інформацію, якщо ви не знаєте, як її використають і чи це не зашкодить вам чи близьким ?.

Скоріше за все у вашому дитинстві не було Інтернету, тому вам досить складно поставити себе на місце сучасної дитини. Зріла людина може контролювати мережу по мірі своїх знань, а от для дитини це може здатися дещо складним через об'єктивні причини.

Саме тому старшим потрібно окреслити для себе проблемні моменти в мережі, а потім навчити дитину бути розсудливою, відповідальною за свої дії не лише в реальності, а й в віртуальному світі. Більшість проблем можна уникнути, якщо своєчасно пояснити, що Інтернет безпечний для тих, хто з розумом підходить до користування ним.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ДИТИНА СТАЛА ЖЕРТВОЮ ОНЛАЙН-НАСИЛЛЯ

6 принципів реагування на ситуацію для педагогів

Інфографіку розроблено за матеріалами посібника «Рекомендації щодо онлайн-безпеки для вчителів, психологів та керівників шкіл», створеного в межах проекту #stop_sexтинг